

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
НОРМАЛЬНА АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ**

для здобувачів вищої освіти 1 курсу денної форми навчання 3,10 р.н.
освітньої програми «Фізична терапія»
спеціальності 227 - «Фізична терапія, ерготерапія»
галузі знань 22 Охорона здоров'я

**Гладченко
Олег
Михайлович**

gomk55@ukr.net

**Перець
Олена
Вікторівна**

elenaperets80@gmail.com

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра нормальної та патологічної фізіології.

2. Адреса: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 3-й поверх, т. 057-706-30-66.

3. Веб-сайт: <http://pat.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Гладченко Олег Михайлович

Доктор медичних наук, доцент кафедри нормальної та патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету. Досвід науково-педагогічної діяльності – 30 років. Читає курси: «Нормальна анатомія людини», «Анатомія людини», «Нормальна фізіологія людини», «Анатомія людини та основи гістології», «Нормальна фізіологія людини». Наукові інтереси: анатомія, фізіологія, фармакологія.

Перець Олена Вікторівна

Кандидат біологічних наук, асистент кафедри нормальної та патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 19 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 1 рік. Читає курси: «Анатомія людини», «Анатомія людини з основами гістології», «Фізіологія та анатомія людини». Наукові інтереси: ожиріння, причини виникнення, наслідки.

5. Консультації відбуваються кафедрі нормальної та патологічної фізіології відповідно графіку, онлайн відеоконференції в програмі Zoom.

6. Анотація освітньої компоненти: освітня компонента «Нормальна анатомія людини» є обов'язковою дисципліною для першого (бакалавра) рівня зі спеціальності 227 – Фізична терапія, ерготерапія, освітня програма «Фізична

терапія».

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою вивчення освітньої компоненти «Нормальна анатомія людини» є засвоєння студентами будови органів, систем органів людини; визначення на анатомічних муляжах, атласах, малюнках топографо-анатомічних взаємовідносин органів людини, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії.

ФК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії.

ФК 05. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

ФК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

ФК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

ФК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

ФК 15. Здатність володіти аналізом та вести дискусію на медико-біомедичні та соціальні теми, пов'язані з аспектами фізичної терапії.

ФК 16. Здатність впровадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії.

ПРН 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПРН 17. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРН 18. Застосовувати професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.

10. Статус освітньої компоненти: *Обов'язкова*

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Біологія»

12. Обсяг освітньої компоненти: 5,0 кредити ЕКТС: 88 годин аудиторних занять, з них – 16 годин лекцій, 72 години практичних занять, 62 години самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: проведення лекцій, практичних занять

Зміст освітньої компоненти:

Модуль 1. Нормальна анатомія людини

Змістовий модуль 1. Анатомія опорно-рухового апарата (остеологія, артрологія, міологія)

Тема 1. Вступ до анатомії людини. Методи дослідження в анатомії. Анатомічна номенклатура. Осі і площини тіла. Система скелету. Загальна характеристика кісток. Класифікація кісток. Скелет тулуба. Хребці Хребтовий стовп. Вигини та аномалії хребтового стовпа.

Тема 2. Кістки грудної клітки. Ребра та груднина. Грудна клітка в цілому. Скелет верхніх кінцівок Скелет нижніх кінцівок.

Тема 3. Скелет голови. Вісцеральний (лицевий) череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали. Скелет голови Мозковий череп. Топографія. і порожнини. Отвори, канали.

Тема 4. З'єднання кісток, Класифікація з'єднань кісток. Класифікація суглобів. З'єднання кісток черепа. З'єднання кісток хребтового стовпа. З'єднання кісток грудної клітки. З'єднання грудного поясу. З'єднання вільної верхньої кінцівки. З'єднання тазового поясу. З'єднання вільної нижньої кінцівки.

Тема 5. Вчення про м'язи – міологія. М'яз як орган. Будова м'яза. Види м'язів. Допоміжний апарат м'язів. М'язи, фасції та ділянки голови та шиї.

Тема 6. М'язи, фасції та ділянки спини. М'язи, фасції та ділянки грудної клітки. Діафрагма. М'язи, фасції та ділянки живота. Біла лінія живота. Пахвинний канал. Черевні ділянки.

Тема 7. М'язи, фасції та топографія верхньої кінцівки. М'язи поясу верхньої кінцівки та вільної верхньої кінцівки. М'язи, фасції та топографія нижньої кінцівки. М'язи таза та м'язи вільної нижньої кінцівки.

Змістовий модуль 2. Неврологія. Серцево-судинна система.

Тема 8. Вчення про нервову систему – неврологія. Центральна нервова система. Спинний мозок. Біла та сіра речовина. Мозкові оболонки.

Тема 9. Центральна нервова система. Головний мозок. Шлуночки. Провідні шляхи.

Тема 10. Периферійна нервова система. Симпатична та парасимпатична автономна нервова система Черепно-спинномозкові нерви. Спинномозкові нерви та нервові волокна. Сплетення.

Тема 11. Серце, топографія. Осердя (перикард). Будова стінки серця. Провідна система серця. Кровообіг та іннервація серця.

Тема 12. Вчення про судини – ангиологія. Артерії, вени, капіляри. Будова та функції. Судини малого (легеневого) кола кровообігу. Артерії великого кола кровообігу. Вени великого кола кровообігу. Лімфатична система. Червоний кістковий мозок. Вилочкова залоза. Селезінка. Лімфатичне кільце глотки. Лімфатичні стовбури та протоки. Лімфатичні вузли.

Змістовий модуль 3. Ендокринна система. Система дихання. Система виділення. Система травлення. Органи чуття

Тема 13. Органи травної системи. Шлунково-кишковий тракт

Тема 14. Органи травної системи. Травні залози. Печінка. Підшлункова залоза.

Тема 15. Ендокринна система.

Тема 16. Органи дихальної системи.

Тема 17. Органи сечостатевої системи.

Тема 18. Органи чуттів.

Семестровий контроль модуля 1 «Нормальна анатомія людини»

14. Види та форми контролю:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач.

Контроль змістових модулів: усне опитування, письмова робота.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю 1, за контроль змістового модулю 1 (для контролю змістового модулю 2).

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, наявність мінімальної кількості балів за контролі змістових модулів, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Система оцінювання з освітньої компоненти

Результати семестрового контролю у формі семестрового диференційованого заліку оцінюються за 100-бальною, диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Кількість балів
Модуль 1	
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 1-7: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	27-45
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 8-12: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач).	21-35

2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 13-18: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	24-40
Семестровий контроль з модуля 1 (ЗМ 1+ЗМ 2+ЗМ 3)/1,2	60-100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та контролю змістових модулів.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad.zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	<p>1 Головацький А. С. Анатомія людини. В 3-х томах / Головацький А. С., Черкасов В. Г., М. Р., Я. І. - М. : Медицина, 2006-2009.</p> <p>2. Синельников Р. Д. Атлас анатомии человека. В 4-х томах / Синельников Р. Д. – М. : Медицина, 1991.</p> <p>3. Ковешніков В. Г. Анатомія людини. В 3-х томах / Ковешніков В. Г.- М. : Медицина, 2005-2008.</p> <p>4. Кравчук С. Ю. Анатомія людини. В 2-х томах / Кравчук С. Ю. – Чернівці : Поділля, 1998.</p>
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Свиридов О. І. Анатомія людини / Свиридов О. І. – Київ : Вища школа, 2000. - 399 с.</p> <p>2. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Ф. Неттер – Львів: Видавничий дім Наутілус, 2004. – 592 с.</p> <p>3. Привес М. Г. Анатомия человека / Привес М. Г. Лысенков Н. К., Бушкович В. И. - Гиппократ, Санкт-Петербург: Издательский дом СПбМАПО, 2004. -720 с.</p> <p>4. Міжнародна анатомічна номенклатура / за редакцією Бобрика І. І., Ковешнікова В. Г. – Київ: Здоров'я, 2001. – 328 с.</p> <p>5. Аносов І. П. Анатомія людини. [Навч. Посібник] / Аносов І. П., Хоматов В. Х.: Практикум. – К. : Вища шк., 1995. – 192с.</p>
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Сайт кафедри патологічної фізіології: https://pat.nuph.edu.ua/</p> <p>2. Бібліотека НФаУ: e-mail https://lib.nuph.edu.ua/</p> <p>3. Сайт дистанційного навчання https://pharmel.kharkiv.edu/</p> <p>4. Електронний журнал з клінічної анатомії. (Англ. Мовою http://link.springer.de/link/service/journals/00276/index.htm)</p> <p>5. Медична електронна бібліотека книг по анатомії. http://meduniver.com/Medical/Book/</p>
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/index.php?categoryid=74

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютери для тестування, пристрій мультимедійний, екран